

Inleiding

U bent als natuur- en milieuvrijwilliger geïnteresseerd in de doelgroep jeugd & jongeren. Wellicht heeft u het programma voor uw jeugdgroep al rond of bent u nog op zoek naar iets nieuws om de jeugd enthousiast te houden? Gaat u met de schoolklas dit jaar weer naar buiten en zoekt u naar een nieuwe uitdaging, voor u zelf en voor de kinderen? Wilt u de jeugd eens op een andere manier de natuur en de leefomgeving laten beleven? Bent u juist op zoek naar jeugdbegeleiders omdat u in 2011 activiteiten voor jeugd en jongeren wilt gaan aanbieden?

Doel & doelgroep

Als antwoord op deze vragen en op veler verzoek organiseren wij daarom op zaterdag 25 september een noordelijke werk-doe-dag Jeugd & Jongeren. Met de informatiemarkt, het plenaire gedeelte en de workshops is er veel te halen voor alle NME-vrijwilligers, die aan de slag zijn of willen met jeugd & jongeren.

Locatie & organisatie

De locatie voor de werk-doe-dag is de Brinkhof in Norg. De organisatie is in handen van de jubilerende IVN-afdeling Norg, contactpersoon Chaim Zimet en de IVN Consulentschappen Noord, contactpersoon Marit Stokkentreeff.

Opgave

Deelname aan deze dag is gratis. U kunt zich opgeven via het bijgevoegde opgaveformulier of per e-mail. Beide kunt u sturen naar onderstaand adres.

IVN Consulentschappen Groningen,
Fryslân, Drenthe

Contactpersoon: Monique Winters

Postbus 538

8901 BH Leeuwarden

tel. (058) 289 04 63

E: consulentschap.friesland@ivn.nl

Het IVN draagt bij aan een duurzame samenleving door mensen te betrekken bij natuur, milieu en landschap.

Dagprogramma

10.00-10.30 uur **Inloop en informatiemarkt**

10.30 uur **Opening**

Door wethouder Otto Huisman, gemeente Noordenveld

10.45 uur **Inleiding over IVN & Jeugd & Jongeren**

Door Wim Jan Renkema, regiodirecteur IVN Consulentschappen Groningen, Fryslân & Drenthe

11.00-12.00 uur **Uitwisseling in groepen**

- *Ronde 1: De jeugd & het Nieuwe Natuurbeleven, ingeleid door Beatrijs van de Lisdonk*
- *Ronde 2: IVN & Maatschappelijke Stages, ingeleid door Lida Blok*

12.00-13.30 uur **Lunch en informatiemarkt**

13.30-15.30 uur **Workshops**
(Allemaal buiten aan de slag.)

1. *De ongeziene natuurbeleving ontdekt (Beatrijs van de Lisdonk, Het nieuwe Natuurbeleven)*
2. *Weer kind zijn in de natuur (Willy Oosting, IVN Norg)*
3. *WonderWeb, biodiversiteit voor 8-12 jarigen (Agnes Bakker, IVN Consulentschap Drenthe)*
4. *Een spannende GPS-tocht (Hans Jager, Gert Mensing IVN)*
5. *Snuffelklub IVN Westerveld (Margreet van der Valk, IVN Westerveld)*
6. *Hoe houd je een jeugdafdeling levend? (o.a. Herman Woltjer, IVN Grootegast)*
7. *Beleef de natuur door de zoeker van je camera! (Jan van der Knokke, natuurfotograaf)*
8. *Nature Dropping - Missie NTR10 (Eleonora Heddema, Enny van de Velden)*
9. *Nachtelijk gespuis (Henk Denkers, Staatsbosbeheer)*
10. *Kruiden & Kinderen, EHBO uit de natuur (Marjanne Huising, Sintau)*

15.30 uur **Borrel en hapje**

Werk-doe-dag Jeugd & Jongeren

zaterdag
25 september

uitnodigings

Workshops werk-doe-dag Jeugd & Jongeren 25 september

1. De ongeziene natuurbeleving ontdekt

We leren door het gebruik van al onze zintuigen. Kinderen gaan de wereld be'grijpen' als ze ook mogen 'grijpen'. Het is al een hele kunst om tijdens onze natuureducatieve activiteiten de vijf zintuigen aan bod te laten komen. Werkelijk leren door ervaring en beleving gaat echter vaak vanuit een diepere laag: we voelen het ongeziene en horen het ongehoorde... Vandaag gaan we bezig met het meest subtiele element in de reeks van aarde, water, vuur, lucht en ether.

Ga mee op deze ontdekkingsreis met de ogen en oren en gevoeligheid van een kind en raak in je element.

Beatrijs van de Lisdonk en Gryt de Jong zijn de ontwikkelaars van de inspirerende en zingevende methodiek 'Natuur & Milieu Inspiratie'.

2. Weer kind zijn in de natuur

Samen met Willy Oosting bezoeken de deelnemers de Pelincks tuin in Norg. Daar ontdekken zij aan de hand van speurtochten en zintuiglijke belevingen opnieuw de indiaan in zichzelf. Hoe leert de krijger steviger te staan? Te sluipen. Rond te snuffelen. Bewuster om zich heen te zien. Hoe reageert hij op zijn omgeving als een manier van waarnemen wordt uitgeschakeld? Hoort hij het wel goed? Krijgt hij de smaak ervan te pakken?

Kortom: er zijn vele verschillen waarop mensen de natuur beleven. De een ervaart het als ontspannend, de ander wordt er vrolijk van of krijgt er juist energie door. Het hoofd gaat op vakantie en er volgt een 'zinnenprikkelend' avontuur.

Willy Oosting is natuurgids (lid van IVN Norg) en heeft een praktijk in energetische therapie en organiseert natuurbelevingwandelingen. (www.natuurbewustzijn.nl)

3. WonderWeb, biodiversiteit voor 8-12 jarigen

WonderWeb is ontwikkeld als lespakket voor groep 5 en 6 maar is ook heel goed bruikbaar voor IVN-jeugdactiviteiten. Het biedt - met de WonderKoffer als bagage - een eigentijdse kennismaking met biodiversiteit. Kinderen ervaren in de eigen omgeving, of die van de afdeling, waarom de verscheidenheid aan soorten zo waardevol is. Als afdelingsactiviteit vergt WonderWeb weinig voorbereiding en het kan, afhankelijk van het aantal kinderen en het doel van de activiteit, op diverse manieren ingezet worden. Op www.wonderweb.nl kunnen de kinderen hun ontdekkingen spelenderwijs verdiepen met de WonderGame en ervaringen uitwisselen.

In de workshop gaan de deelnemers buiten actief aan de slag met de WonderWijzers.

Agnes Bakker is onderwijsconsulent bij het IVN Consulentenschap Drenthe. Zij begeleidt de onderwijsnetwerken in Emmen. (www.ivn.nl/drenthe)

4. Een spannende GPS-tocht

Na een korte uitleg over het gebruik van het GPS navigatieapparaat gaan we aan de slag en struinen buiten gebaande paden door de natuur. GPS staat voor Global Positioning System en het gebruikt satellieten om mee te navigeren. Je kunt je vertrekpunt vastleggen als een 'waypoint', waardoor je die plek altijd kunt terugvinden. Je kunt ook een vooraf op het apparaat vastgelegd route volgen, waarbij de GPS je aanwijzingen geeft hoe je moet lopen. Ook als je verkeerd loopt geeft het altijd weer aan hoe je verder moet. De nieuwste ontwikkeling is dat er een (avontuurlijke) route met opdrachten in de GPS geladen kan worden. Kennis van het apparaat is niet nodig: een pijl vertelt je welke kant je uit moet en dan verschijnen de opdrachten op het juiste moment op het scherm. Dat is wat we deze dag gaan doen.

Hans Jager (o.a. IVN Norg) en Gert Mensing (o.a. Woesteland) en zijn beide goed ingevoerd in het gebruik van moderne technologie bij natuur- en milieueducatie.

5. Snuffelklup IVN-Westerveld

De Snuffelklup is de jeugdgroep van IVN-afdeling Westerveld. Er zijn per seizoen ongeveer 25-30 deelnemers uit Dwingeloo die meedoen waarbij de leeftijd varieert van 8-12 jaar. Gedurende een schoolperiode organiseren ze gemiddeld 1 activiteit per maand, dus ± 7 per jaar. Doel is natuureducatie in eigen omgeving (Dwingeloo). De jeugd gaat op de fiets naar de locatie waar de activiteit plaatsvindt. En er zijn afwisselende activiteiten met verschillende werkvormen. De jeugdbegeleiders werken nauw samen met de terreinbeheerders ter plekke, zeker als het gaat om natuurbeheer (bijv. boompjes zagen en trekken).

Diet Prinsen (initiator Snuffelklup) en Margreet van der Valk (jeugdgroepbegeleidster en gids) zullen de deelnemers aan de workshop een aantal van hun jeugdactiviteiten laten beleven.

Workshops werk-doe-dag Jeugd & Jongeren 25 september

6. Hoe houd je een jeugdafdeling levend?

De jeugdafdeling van IVN Grootegast e.o. telt momenteel 52 leden in de leeftijd van 7-16 jaar. De workshop-leiders zullen eerst kort vertellen over de afdeling om daarna met leskisten te gaan werken. De workshop zal gaan over vlinders. Deelnemers kunnen meedoen aan een opdrachtenreeks, waarin ook rekening gehouden wordt met de leeftijd van een jeugdgroep. Kinderen van 7 bied je iets anders aan dan die van 13/14 jaar. Het gaat vooral om ontdekkend en belevend bezig zijn om via die ontdekking en beleving ook dingen uit en van de natuur te leren.

Herman Woltjer (voorzitter IVN Grootegast) geeft deze workshop samen met een aantal afdelingsleden. Misschien nemen ze ook een groepje kinderen mee als voorbeeld.

7. Beleef de natuur door de zoeker van je camera!

Door met je camera de natuur in te gaan, beleef je alles als het ware dubbel. Ik heb die mooie vlinder gezien en er plezier aan beleef. Het wordt nog mooier als je ook nog een mooi plaatje kunt schieten. Een foto die je vervolgens af kunt laten drukken of op je computer als bureaublad kunt gebruiken. Zo gaat het als ik de natuur intrek om foto's te maken. Ik ben dan op jacht om iets uit de natuur zo mooi mogelijk op beeld vast te leggen. Dat kan van alles zijn. Landschappen, bloemen, vlinders of ander klein grut. Maar ook vogels en grotere dieren.

Bewegende onderwerpen vastleggen is niet zo makkelijk, je moet dan eigenlijk ook iets weten over hun gedrag en dat is al een behoorlijke stap vooruit. Neem zaterdag 25 september je camera mee. Dan gaan we op stap!

Jan van der Knokke is natuurfotograaf. (www.janvanderknokke.nl)

8. Nature Dropping - Missie NTR10 (www.ntr10.nl)

Missie NTR10 is de naam van het mysteriespel en is een onderdeel van het veelomvattende project Nature Dropping. Bij het project Nature Dropping en haar spel NTR10 gaat het erom dat jongeren de natuur weer ervaren en herontdekken, middels de digitale wereld waar ze vertrouwd mee zijn. Deze web-based spelomgeving wordt gecombineerd met een dropping in een fysieke spelomgeving. Met het beste van beide werelden gecombineerd in NTR10 willen we ervoor zorgen dat onderwerpen als natuurbehoud en klimaatveranderingen interessant en vooral beleefbaar worden voor de jongere generaties.

Tijdens de workshop kunnen deelnemers Missie NTR10 ervaren.

Enny van de Velden (enny@anyproductions.nl) en Eleonora Heddema (eleonora@naturedropping.nl).

9. Nachtelijk gespuis

Als het donker wordt, komen de bossen opnieuw tot leven. Er zijn andere dieren, andere geluiden maar vooral heerst er een heel bijzondere sfeer! Henk Denkers ging al vaker met een groep jongeren op stap tijdens zo'n spannende avond. In de schemering leidde hij ze rond. Hij vertelde de deelnemers over het nachtelijk leven en leerde ze zich heel zachtjes door het steeds donker wordende bos te verplaatsen.

Tijdens deze workshop vertelt Henk over zijn ervaringen en gaat hij op stap met de deelnemers. Zij verplaatsen zich in de rol van jongeren en krijgen een 'nachtelijke' tocht voorgeschoteld.

Henk Denkers is in het dagelijks leven boswachter bij Staatsbosbeheer.

10. Kruiden & Kinderen, EHBO uit de natuur

In deze workshop wordt tijdens een wandeling gekeken en gezocht naar kruiden en geneeskrachtige planten. Je komt onderweg allerlei soorten tegen die je kunt gebruiken als je je huid openhaalt aan een braamstruik, wordt gestoken door een wesp of geprikt door een brandnetel. EHBO uit de natuur is een workshop voor volwassenen die makkelijk te verplaatsen is naar je eigen jeugdafdeling. Kinderen vinden het erg bijzonder om te ontdekken dat er thee, zalf en hoestsiroop gemaakt kan worden van planten uit de eigen omgeving. Na de wandeling maken de deelnemers een zalf die ook eenvoudig met kinderen te maken is.

Marjanne Huising is gediplomeerd kruidengeneeskundige. (www.sintau.nl)

